

Circulariteit bij Overijsselse productiebedrijven

Team Onderzoek en Advies
Gert Versteeg
April 2022

Colofon

Uitgave

Provincie Overijssel

EDO-registratiekenmerk

<regkenmerk>

Geo-informatienummer

220029

Datum

April 2022

Auteur

Gert Versteeg

Adresgegevens

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2

Postbus 10078

8000 GB Zwolle

Telefoon 038 499 88 99

Fax 088 118 86 71

www.overijssel.nl

postbus@overijssel.nl

Inhoudsopgave

Conclusies	5
1. Inleiding	7
2. Kennis van circulaire economie	9
3. Circulariteit bij productiebedrijven	11
4. Motieven	14
5. Belemmeringen	15
Bijlage 1. Bedrijfskenmerken	17

Conclusies

Onderzoek naar circulariteit bij Overijsselse productiebedrijven

Het vormgeven van de transitie naar een circulaire economie vraagt een grote inspanning van zowel consumenten als bedrijven. Daarom is, na het onderzoek onder Overijsselaars, een onderzoek onder Overijsselse productiebedrijven uitgevoerd. In de maakindustrie worden veel grondstoffen gebruikt en daarom is gepeild in welke mate de bedrijven bezig zijn met de transitie naar een circulaire economie, wat ze hierin motiveert of juist belemmert. Het onderzoek is door middel van een online vragenlijst uitgevoerd eind 2021. Uiteindelijk hebben 387 bedrijven aan het onderzoek deelgenomen. Het onderzoek is opgebouwd in 4 delen: kennis van circulaire economie, toepassen van circulariteitsstrategieën (R-ladder), motieven en belemmeringen. De belangrijkste conclusies worden hieronder gepresenteerd.

Kennis van circulaire economie:

- Bedrijven associëren circulariteit met name met circulariteitsstrategieën die laag op de R-ladder staan.
- Ruim een derde van de bedrijven (37%) staat niet stil bij circulaire economie of heeft er niet eerder van gehoord. Er is veel winst te behalen in het informeren en op weg helpen van ondernemers in de transitie naar een circulaire economie.

Toepassen van circulariteitsstrategieën (R-ladder):

- De mate van circulariteit wordt vaak gerelateerd aan de R-ladder. Deze ladder beschrijft verschillende opties (strategieën) om het grondstoffengebruik te reduceren, behoefte aan nieuwe grondstoffen uit te stellen (levensduurverlenging producten of intensiever productgebruik) en manieren om de kringloop van grondstoffen te sluiten. Hoe hoger een strategie op de R-ladder staat, hoe groter de bijdrage aan de circulaire economie.
- Veel bedrijven geven aan ten minste één circulariteitsstrategie toe te passen. Slechts 8% past geen enkele circulariteitstrategie toe. Ook strategieën hoog in de R-ladder worden veel toegepast. Dit is opvallend, omdat het PBL in de [ICER](#) schrijft dat bedrijven nog vooral strategieën laag op de R-ladder toepassen.
- Bedrijven lijken te vinden dat ze al genoeg doen aan circulaire economie, en lijken niet te vinden dat ze het nog beter moeten doen. Een erg klein deel van de bedrijven is voornemens in de korte of lange termijn méér te bewegen naar een circulaire bedrijfsvoering. Het zijn vooral bedrijven die al met circulariteit bezig zijn, die verwachten meer te gaan doen aan circulariteit.
- Afhankelijk van de circulariteitstrategie geeft een derde tot twee derde van de bedrijven aan dat een beweging naar een meer circulaire bedrijfsvoering in de komende tien jaar niet van toepassing is. Mogelijk is er onvoldoende kennis bij bedrijven om mogelijkheden te zien en aan te grijpen.
- De resultaten versterken het bestaande beeld dat bedrijven zich momenteel nog vooral richten op de quick wins, nog te verkokerd aanpassingen in de bedrijfsvoering doorvoeren. Hierdoor lijken echt grote transities bij de meeste bedrijven vanuit een meer integrale benadering (systeemdenken) nog uit te blijven.
- Grote bedrijven passen over het algemeen vaker circulaire strategieën toe dan kleine bedrijven. Dit geldt bijvoorbeeld voor het opwekken van energie, recycling, slim ontwerp van producten en verminderen van grondstoffen.
- Het slim ontwerpen van producten wordt relatief vaak gedaan door bedrijven die goederen produceren voor meermalig gebruik. Hetzelfde geldt voor hergebruik van producten, hergebruik van onderdelen en reparatie en onderhoud.
- Bedrijven die verbruiksgoederen produceren (eenmalig gebruik) zetten vooral in op het moderniseren van producten. Ook jonge bedrijven overwegen dit relatief vaak om te doen.

- Bedrijven die al ten minste 1 circulariteitsstrategie toepassen in de bedrijfsvoering, zijn vaker van plan om meer circulariteitsstrategieën in de nabije toekomst toe te passen dan bedrijven die nog niets doen aan circulaire economie.

Motieven:

- De motieven van bedrijven om met circulariteit bezig te zijn, zijn divers. Er zijn zowel push (wet- en regelgeving) en pull (aantrekkelijk maken) redenen van belang bij bedrijven.
- Een sturende rol van de overheid heeft zeker invloed in de beweging bij bedrijven om de transitie naar een meer circulaire bedrijfsvoering te maken (zie ook recente [publicatie](#) van het PBL waarin staat dat de overheid momenteel nog te weinig sturend is).
- Motieven om aan de slag te gaan met circulariteit komen uit de hele keten. Van toelevering grondstoffen (schaarste, milieu-oogpunt) alsook imago en de eisen die de markt stelt.

Belemmeringen:

- Er zijn geen duidelijke uitschieters in ervaren belemmeringen voor productiebedrijven in de transitie naar een circulaire economie.
- Financiën is één van de meest genoemde belemmeringen. Mogelijk kan de overheid hier een rol in spelen, bijvoorbeeld via garantstelling, helpen nadenken over business modellen, subsidie pilotfase, etc.
- Bedrijven die momenteel nog geen enkele circulariteitsstrategie toepassen geven vooral aan dat er een concrete marktvaart ontbreekt en het personeel niet de juiste kennis of competenties heeft.

Reflectie

- In dit onderzoek is gekozen voor de maakindustrie als doelgroep, omdat hier veel grondstoffen worden gebruikt. Wij zijn voornemens om ook andere sectoren te onderzoeken, maar dit vereist maatwerk per sector.
- Dit onderzoek laat zien óf bedrijven bezig zijn met circulariteit, maar geeft geen inzicht in de mate waarin bedrijven met circulariteit bezig zijn. De hoge scores op het toepassen van circulariteitsstrategieën geven daardoor een rooskleurig beeld, terwijl de impact op circulaire economie klein kan zijn.
- Deze methode levert een globaal beeld op. Het is interessant om dieper in te gaan op de resultaten door bedrijven hierover door te vragen (beweegredenen, belemmeringen, kennis van en trends binnen de keten).

1. Inleiding

De provincie Overijssel ziet de overgang naar een circulaire economie als een noodzakelijke, ingrijpende en kansrijke opgave. Niet alleen vanwege alle (inter)nationale afspraken of omdat we antwoorden nodig hebben op de energie- en klimaatvraagstukken en de toenemende schaarste aan grondstoffen. Maar ook omdat de overtuiging bestaat dat circulaire economie een motor is voor inspiratie, co-creatie, vernieuwing en innovatie en voor verbetering van de woon-, werk- en leefomgeving. Het vormgeven van deze transitie vraagt een grote maatschappelijke inspanning. Zowel bij consumenten als bij bedrijven.

Momenteel is slechts 8,6% van de wereldwijde productie circulair (bron: [Circularity Gap Report 2022](#)). Nog veel werk aan de winkel dus. [Een recent onderzoek van RaboResearch](#) wijst uit dat de transitie bij bedrijven naar een duurzame en inclusieve economie stagneert. Net als vorig jaar scoorden de Nederlandse bedrijven een krappe voldoende (5,8) op de Nieuwe Economie Index voor Transitie (waarvan circulaire economie één van de zeven aspecten is). Maar 9% van de bedrijven scoorde een 'goed' (8 of hoger). De onderzoekers bevelen de overheid aan om bedrijven op weg te helpen naar een duurzame en inclusieve economie, met duidelijke kaders.

Van alle bedrijfssectoren is de industrie verantwoordelijk voor maar liefst 51% van het materiaalgebruik in Nederland (Bron: [ING Economisch Bureau](#), peiljaar 2018). Binnen de industrie is de maakindustrie verantwoordelijk voor ruim een kwart van het materiaalgebruik.

Om te peilen in welke mate Overijsselse bedrijven bezig zijn met de transitie naar een circulaire economie, wat ze hierin motiveert of juist belemmert, heeft de provincie Overijssel een onderzoek laten uitvoeren door I&O Research. Vanwege het hoge materiaalgebruik in de maakindustrie is ervoor gekozen om juist deze bedrijven te onderzoeken. In de toekomst willen we ook de transitie naar een circulaire economie bij andere sectoren onderzoeken.

Methodes

De vragenlijst over circulaire economie is opgesteld door het team Onderzoek & Advies van de provincie Overijssel. De enquête is vervolgens door onderzoeksbureau I&O Research uitgezet onder Overijsselse industrie-bedrijven. Alle geselecteerde bedrijven hebben namens de provincie Overijssel een uitnodigingsbrief ontvangen om deel te nemen aan het onderzoek. In de brief stond uitleg over het onderzoek en een unieke link naar de online vragenlijst. De brief was gericht aan de eigenaar/directie/management. Na twee weken is een herinneringsbrief gestuurd aan de bedrijven die nog niet hebben deelgenomen (exclusief de categorie bedrijven met 1 werkzame persoon).

Op 23/24 november 2021 hebben 3.114 bedrijven de uitnodigingsbrief ontvangen. Twee weken later, op 7/8 december, ontvingen 1.736 bedrijven een herinneringsbrief. Op maandag 20 december is de enquête gesloten. De eindrespons bedraagt 387 ingevulde vragenlijsten.

Er is gewogen op aantal medewerkers (grootteklasse) zodat de resultaten representatief zijn voor de Overijsselse bedrijven binnen de doelgroep van dit onderzoek. Er zijn voldoende ZZP'ers uitgenodigd, maar deze hebben relatief weinig deelgenomen aan dit onderzoek.

Productiebedrijven

Voor dit onderzoek zijn vestigingen in Overijssel benaderd waar goederen worden geproduceerd. De steekproef is getrokken uit het dynamische bestand van LISA (BIRO). De selectie omvat alle vestigingen in sectie C (Industrie), met uitzondering van afdeling 33 - Reparatie en installatie van machines en apparaten. Vestigingen in grootteklasse '01' (met 0 banen van 12 uur of meer) zijn uitgesloten. Onder de vestigingen met 1 werkzame persoon (grootteklasse 02; 2000 vestigingen) bleken veel vestigingen met dienstverlening te zitten. Omdat de enquête voor een deel van deze vestigingen niet van toepassing zou zijn is gekozen uit deze groep slechts de helft (1.000 vestigingen) aan te schrijven.

Steekproefselectie uit BIRO (wp=werkzame personen)

	1 wp	2-4 wp	5-9 wp	10-49 wp	≥50 wp	totaal
Voeding- en genotmiddelenindustrie	190	97	61	68	38	454
Textiel en leer	201	54	22	37	14	328
Drukkerijen	82	65	25	28	8	208
Metaalindustrie	428	147	93	172	40	880
Elektronische industrie	71	34	17	35	20	177
Machine industrie	108	60	46	104	47	365
Meubelindustrie	392	69	23	32	11	527
Auto industrie	69	35	13	23	11	151
Kunststofverwerkende industrie	31	29	18	30	26	134
Overig	427	193	101	115	54	890
Totaal	1.999	783	419	644	269	4.114

Bedrijfskenmerken

De meeste bedrijven die aan het onderzoek hebben deelgenomen opereren binnen de metaalindustrie (119), gevolgd door bedrijven werkzaam in de voeding- en genotmiddelenindustrie (53), machine-industrie (50) en meubelindustrie (45).

In 77% van de gevallen is de vragenlijst ingevuld door de directeur of eigenaar van het bedrijf, 10% door een manager of leidinggevende en 9% door een secretariaal ondersteuner. Mogelijk dat de secretariaal ondersteuner in een aantal gevallen niet over de juiste kennis beschikte om de vragen over het bedrijf goed te kunnen beantwoorden, al is dit aandeel met 9% klein.

Om de resultaten uit het onderzoek beter te kunnen duiden wordt gekeken naar verschil in resultaten voor verschillende variabelen (zie hieronder). Zie bijlage 1 voor een uitgebreid overzicht van de bedrijfskenmerken.

- *Grootteklasse:* Verschillende groepen bedrijven worden vergeleken: bedrijven met 1 werkzame persoon, met 2-5 werkzame personen, 5-10 werkzame personen, 10-20 werkzame personen, met 20-50 werkzame personen en met 50+ werkzame personen.
- *Type producten dat de bedrijven produceren:* Basisgoederen of halffabricaten (lichtbewerkte grondstoffen of tussenproducten), kapitaal- of gebruiksgoederen (goederen waarmee ondernemers hun onderneming kunnen voeren, meermalig gebruik. Denk aan machines, transportmiddelen), verbruiksgoederen (eenmalig gebruik, denk aan voedsel, brandstoffen, kleding, etc.) of diensten.
- *Type industrie:* productie consumptiegoederen, metaalindustrie, productie van machines, apparaten en voertuigen, productie van overige goederen.
- *Leeftijd bedrijf:* Bedrijf is minder dan 5 jaar geleden opgericht, 5-10 geleden opgericht, 11-20 geleden opgericht, langer dan 20 jaar geleden opgericht.

Leeswijzer

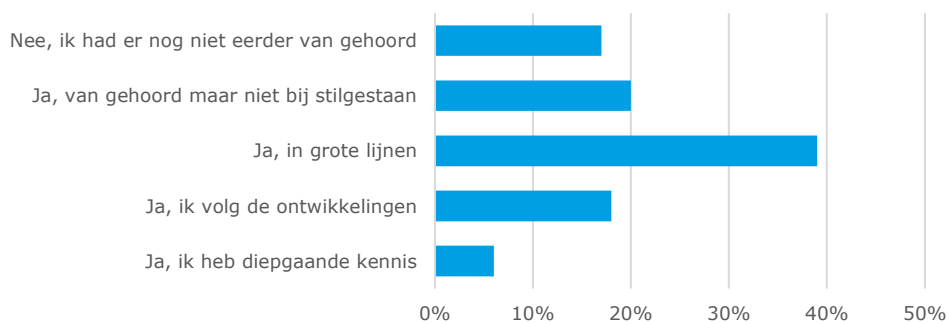
In het tweede hoofdstuk wordt stilgestaan bij de kennis van en associaties met circulaire economie bij Overijsselse productiebedrijven. Vervolgens wordt het circulaire gedrag van deze bedrijven besproken in het derde hoofdstuk, evenals de verwachting voor de nabije toekomst. Daarna komen de motieven in het vierde hoofdstuk aan bod en tot slot worden de belemmeringen van bedrijven om circulair te ondernemen besproken. Als bijlage zijn de bedrijfskenmerken van de bedrijven die aan het onderzoek hebben deelgenomen opgenomen.

Kennis van *circulaire economie*

Bijna twee derde van de bedrijven kent het begrip *circulaire economie* in grote lijnen of beter. Een vijfde van de bedrijven had ervan gehoord, maar niet bij stilgestaan. Zeventien procent van de bedrijven had er nog niet eerder van gehoord. Deze groep bedrijven (37%) past dus niet bewust circulariteitsstrategieën toe in de bedrijfsvoering.

Er lijkt nog veel werk te verrichten om bedrijven te informeren over en mee te nemen in de transitie naar een circulaire economie. Ter vergelijking, uit de peiling medio 2020 onder inwoners van Overijssel kwam naar voren dat ruim een kwart nog nooit van circulaire economie had gehoord. De bekendheid onder de respondenten bij bedrijven is dus groter.

Kende u het begrip 'circulaire economie' al voordat u de omschrijving las?

Vooraf de grotere bedrijven (20-49 werkzame personen: 33%; 50+: 47%) volgen relatief vaak de ontwikkelingen rondom circulaire economie, vergeleken met de kleine bedrijven (1 tot 9 werkzame personen: 9%-18%).

3. Circulariteit bij productiebedrijven

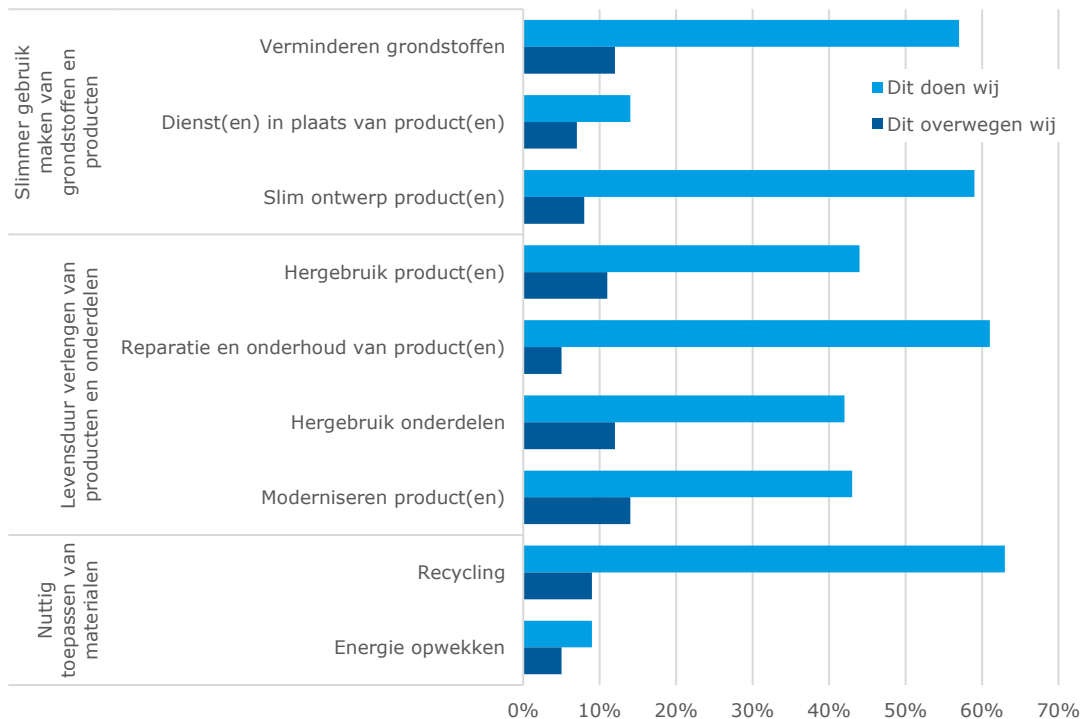
Dit hoofdstuk behandelt de mate waarin bedrijven nu of in de nabije toekomst bijdragen aan de circulaire economie.

Onderstaand figuur laat aan de hand van de R-ladder (zie kader) zien op welke manieren bedrijven bijdragen aan de circulaire economie of dit overwegen. Op alle niveaus van de circulariteitsladder zijn al veel bedrijven actief. Deze resultaten geven echter geen inzicht in de mate waarin de bedrijven circulair actief zijn. Een bedrijf dat aangeeft een bepaalde strategie toe te passen, kan dit op hele kleine schaal doen of in het hele productieproces hebben doorgevoerd.

Circulariteitsladder (R-ladder)

De mate van circulariteit wordt vaak gerelateerd aan de zogenaamde R-ladder. De R-ladder geeft verschillende opties om het grondstoffengebruik te reduceren. Boven aan de ladder staan strategieën om het totale grondstoffengebruik te verminderen (narrowing the loop via refuse, rethink, reduce), gevolgd door manieren om de behoefte aan nieuwe grondstoffen uit te stellen (slowing the loop via reuse en repair), en tot slot manieren om de kringloop van grondstoffen te sluiten (closing the loop via recycle). Hoe hoger een strategie op deze R-ladder staat, hoe groter de bijdrage aan een circulaire economie is. In onderstaande figuur is weergegeven in hoeverre bedrijven een strategie van de R-ladder toepassen.

Manieren waarop bedrijven bijdragen aan de circulaire economie, op basis van de R-ladder

Slechts 8% van de bedrijven past geen enkele van bovenstaande circulariteitsstrategieën toe. Dit is een opvallend klein percentage. Meer dan de helft van de bedrijven geeft aan meer dan 4 van bovenstaande strategieën toe te passen in de bedrijfsvoering en 36% past 2-3 strategieën toe. Op elke "spot" van de R-ladder lijken bedrijven actief te zijn, dit beperkt zich dus niet tot onderin de R-ladder, zoals momenteel het PBL in de ICER constateert. Het is echter wel de vraag in welke mate de strategie wordt toegepast en in hoeverre dit dan ook bijdraagt aan de circulaire economie.

De manier die door de bedrijven het meest genoemd wordt om aan de circulaire economie bij te dragen is recycling (genoemd door 63%), gevolgd door reparatie en onderhoud van product(en) (61%), slim ontwerp van product(en) (59%) en verminderen van grondstoffen (57%). De strategie dienst(en) leveren in plaats van product(en) wordt door slechts 14% van de bedrijven genoemd. De strategie die het meest in overweging wordt genomen is het moderniseren van producten (genoemd door 14%), net als hergebruik van onderdelen (12%).

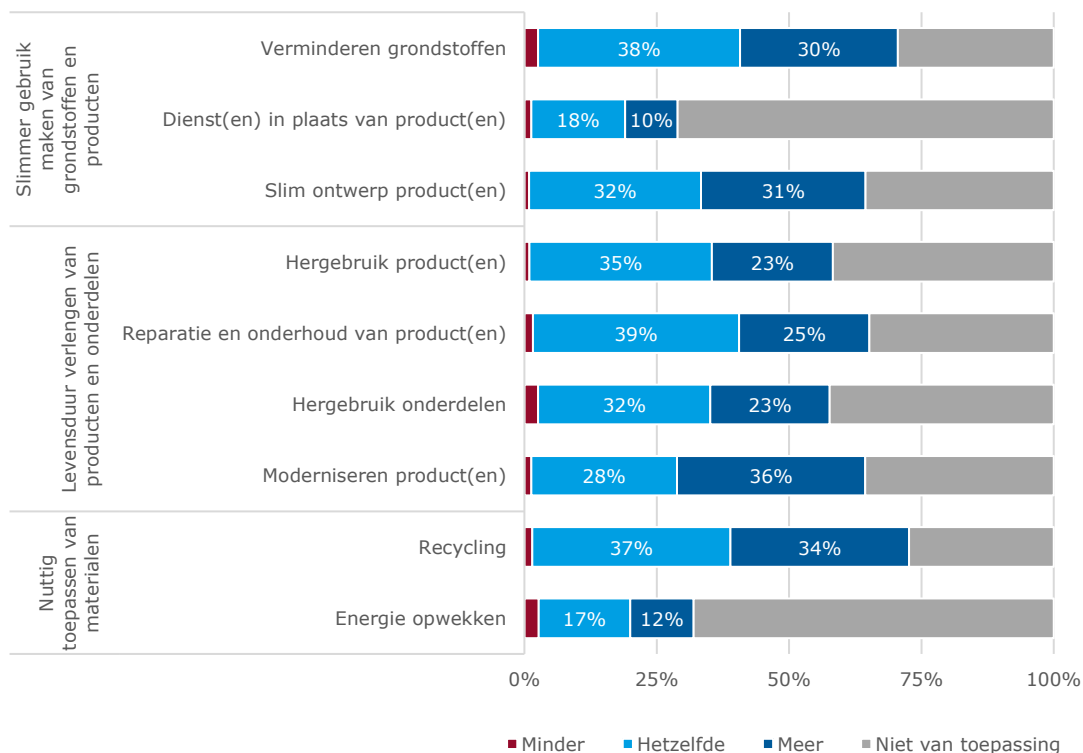
Anders dan het PBL in de ICER concludeert, dragen veel bedrijven ook op een andere manier dan via recycling bij aan de transitie naar een circulaire economie. Een verklaring voor dit verschil kan zijn dat bedrijven al snel aangeven een bepaalde strategie toe te passen, terwijl dit nog op dusdanig kleine schaal is, dat het weinig impact heeft op het grondstoffengebruik. Opvallend is dat het aandeel bedrijven dat aangeeft circulaire strategieën te overwegen over de hele R-ladder vrij klein is. Dit wijst erop dat de bereidheid, motivatie en urgentie in de Overijsselse maakindustrie om de bedrijfsvoering meer circulair in te richten op de korte termijn beperkt is.

Verwachte veranderingen

De respondenten hebben aangegeven in hoeverre ze binnen hun bedrijf op de onderstaande onderdelen een verandering verwachten in de komende 10 jaar. Hieruit blijkt dat een relatief groot deel van de bedrijven (36%) verwacht producten te moderniseren, meer te gaan recycleren (34%), meer te gaan doen aan slim productontwerp (31%) en het grondstofgebruik verminderen (30%).

De bedrijven die hebben aangegeven momenteel geen van de circulariteitsstrategieën toe te passen verwachten dit in de komende 10 jaar ook bijna niet te doen (0%-4%). Van de bedrijven die momenteel 2 tot 3 circulariteitsstrategieën toepassen, verwacht per circulariteitsstrategie 3% tot 15% deze meer toe te passen. Van de bedrijven die momenteel al 4 of meer circulariteitsstrategieën toepassen geeft 6% tot 30% per strategie aan dit in de komende 10 jaar meer te gaan doen. Hoe meer bedrijven al bezig zijn met de transitie naar een circulaire economie, hoe meer ze dit ook in de komende 10 jaar zullen doen.

Verwachte verandering bij bedrijven in de komende 10 jaar

Circulariteitsstrategieën nader bekeken

Grote bedrijven passen over het algemeen vaker circulaire strategieën toe dan kleine bedrijven. Dit geldt bijvoorbeeld voor het opwekken van energie, recycling, slim ontwerp van producten en verminderen van grondstoffen. Het slim ontwerpen van producten wordt relatief vaak gedaan door bedrijven die goederen produceren voor meermalig gebruik. Hetzelfde geldt voor hergebruik van producten, hergebruik van onderdelen en reparatie en onderhoud. Bedrijven die verbruiksgoederen produceren (eenmalig gebruik) zetten vooral in op het moderniseren van producten. Ook jonge bedrijven overwegen dit relatief vaak om te doen.

Nederlandse maakindustrie relatief circulair

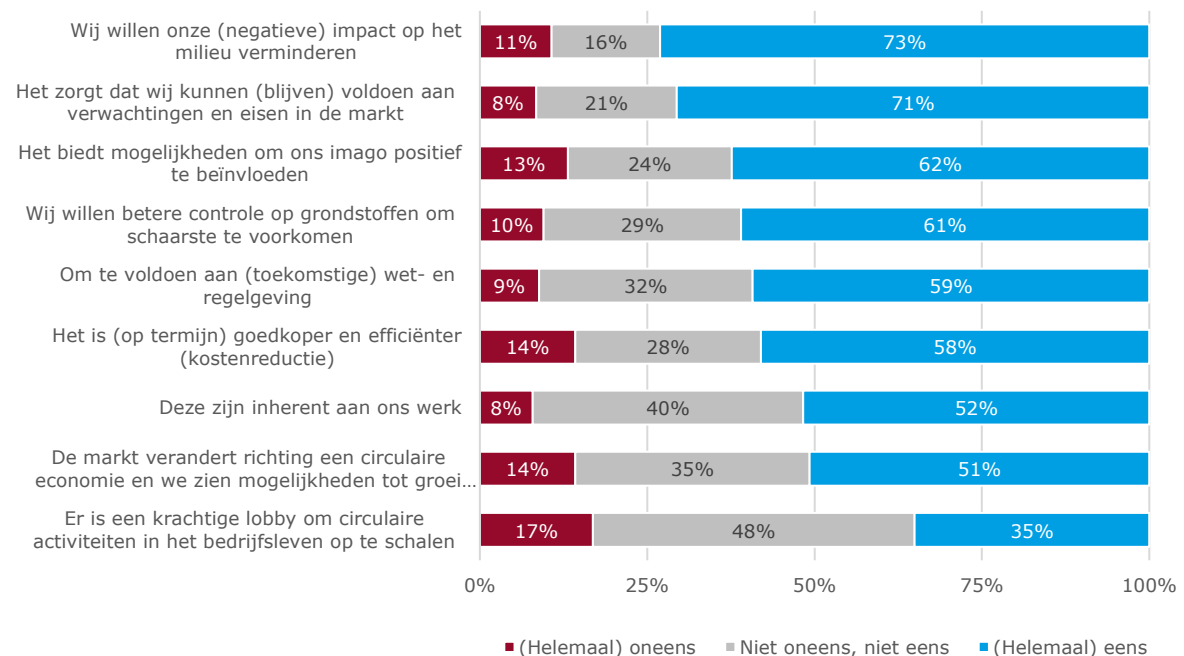
Het ING concludeert in haar [onderzoek](#) dat Nederlandse maakbedrijven het goed doen ten opzichte van andere Europese bedrijven op het gebied van circulariteit. De stijgende grondstofprijzen, toeleveringsproblemen en toenemende schaarste maken het voor bedrijven aantrekkelijk om materiaal te hergebruiken. Toch lijkt de vooruitgang in afvalreductie en recycling te stagneren. Het totale materiaalgebruik van de Nederlandse maakindustrie is in absolute zin nog niet afgenomen.

4. Motieven

Dit hoofdstuk gaat over de motieven om de bedrijfsvoering op een circulaire manier in te richten. Hierbij zijn alleen de bedrijven meegenomen die op ten minste één manier bijdragen aan de circulaire economie (355 bedrijven).

Het meest genoemde motief is dat bedrijven hun (negatieve) impact op het milieu willen verminderen (73%), gevolgd door het willen kunnen (blijven) voldoen aan verwachtingen en eisen in de markt (71%). Voor zo'n zes op de tien bedrijven geldt dat het mogelijkheden biedt om het imago positief te beïnvloeden, betere controle op grondstoffen willen hebben om schaarste te voorkomen, willen voldoen aan (toekomstige) wet- en regelgeving en dat het (op termijn) goedkoper en efficiënter is.

Motieven van bedrijven om de bedrijfsvoering zo in te richten dat het bijdraagt aan de circulaire economie.

Vooral bedrijven die machines, apparaten of voertuigen produceren geven aan (74%) dat ze circulair ondernemen omdat het zorgt dat ze aan verwachtingen en eisen van de markt kunnen voldoen. Voor bedrijven die verbruiksgoederen produceren geldt relatief vaak dat het hun imago positief beïnvloed (86%), dat ze betere controle willen op grondstoffen om schaarste te voorkomen (75%) en dat de markt verandert richting een circulaire economie en ze mogelijkheden voor groei zien voor het bedrijf (73%). Ook voor jonge bedrijven (<5 jaar opgericht) geldt laatstgenoemde motief relatief zwaar.

Wet- en regelgeving wordt als motief relatief vaak genoemd door grote bedrijven (83%) en bedrijven die verbruiksgoederen produceren (80%). Momenteel wordt de producentenverantwoordelijkheid in wet- en regelgeving steeds verder uitgebreid. Dit betekent dat producenten mede verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer van de producten die door hen op de markt zijn (of worden) gebracht. Producenten kunnen bijvoorbeeld een inname- en verwerkingsstructuur opzetten. Er is Europese wetgeving in voorbereiding, o.a. een minimum verplicht percentage recycleert per product(familie). Daarnaast staat in het coalitieakkoord van kabinet Rutte-IV het plan om minimale inzet van recycleert te verplichten bij productie van bouwmaterialen en plastic verpakkingen.

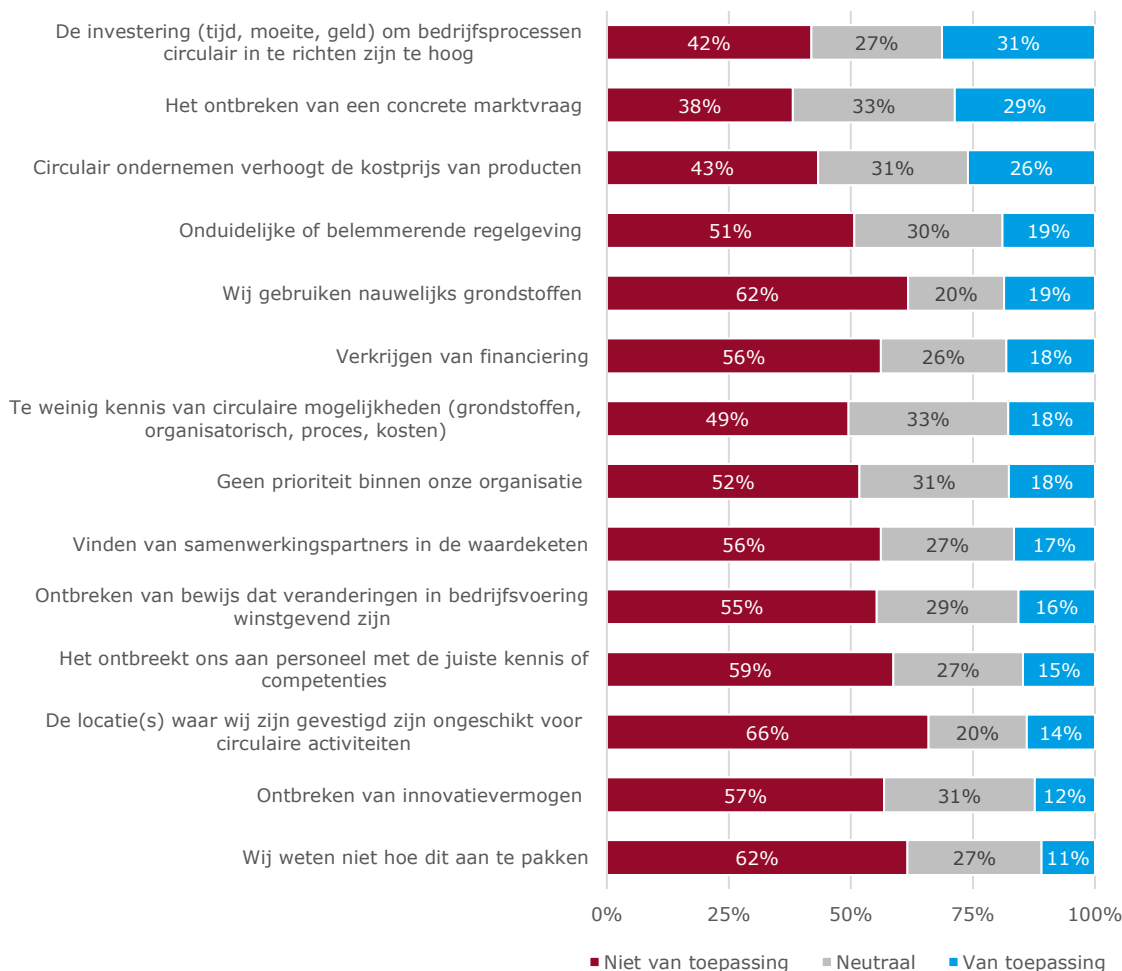
5. Belemmeringen

Alle bedrijven hebben aangegeven waar ze tegenaan lopen op het gebied van circulair ondernemen. Hieruit komt naar voren dat een derde van de bedrijven ervaart dat de investering om bedrijfsprocessen circulair in te richten te hoog zijn. Daarnaast wordt als belemmering vaak (29%) genoemd dat er een concrete marktvaart ontbreekt. Een derde veel genoemde belemmering, die ook wel verband heeft met de eerste, is dat de kostprijs van de producten hoger wordt door circulair te ondernemen (genoemd door 26%). Belemmeringen die weinig worden ervaren zijn: wij weten niet hoe dit aan te pakken (11%), ontbreken van innovatievermogen (12%) en de vestigingslocaties zijn ongeschikt voor circulaire activiteiten (14%).

De genoemde belemmeringen komen overeen met het [onderzoek door ING naar circulariteit in de maakindustrie](#). Zij concluderen dat markten voor meer circulaire producten vaak niet spontaan tot stand komen. De negatieve externe effecten van winning en verwerking van grondstoffen, zoals milieu-, natuur- en klimaatschade worden nog onvoldoende doorberekend in de prijzen van producten. Zolang dit zo is, zal een meer circulair product een relatief dure optie zijn en prijs is voor veel consumenten toch een doorslaggevende factor bij het aankopen van producten.

Bedrijven die momenteel nog geen enkele circulariteitsstrategie toepassen geven vooral aan dat er een concrete marktvaart ontbreekt, het personeel niet de juiste kennis of competenties heeft, ze nauwelijks grondstoffen gebruiken, niet weten hoe ze het moeten aanpakken en dat ze moeilijk samenwerkingspartners in de waardeketen kunnen vinden. Bedrijven die al circulariteitsstrategieën toepassen lopen vooral aan tegen de kostprijs van producten dat door circulair ondernemen wordt verhoogd en dat er een concrete marktvaart ontbreekt.

Ervaren belemmeringen bij het circulair ondernemen

Producenten van verbruiksgoederen geven relatief vaak aan dat de investering om bedrijfsprocessen circulair in te richten te hoog is. Dit komt mogelijk omdat de marges op verbruiksgoederen in veel gevallen kleiner zijn dan de marges op kapitaalgoederen en gebruiksgoederen.

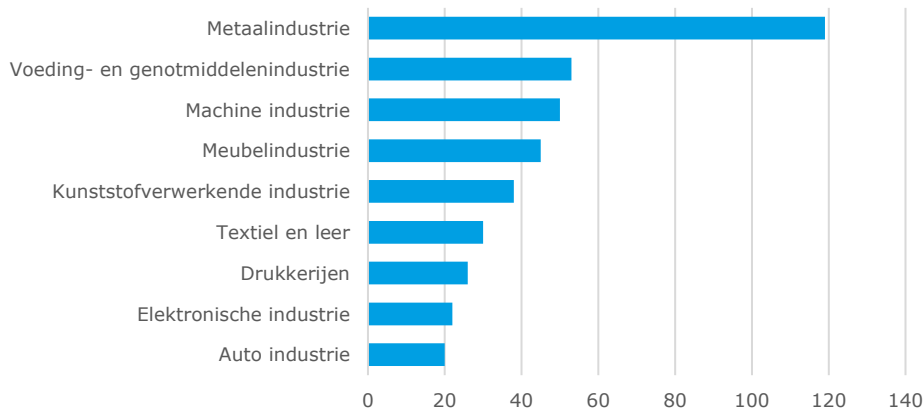
Relatief veel producenten van basisgoederen of halffabricaten geven aan te weinig kennis van circulaire mogelijkheden te hebben. Deze bedrijven ondervinden ook vaker onduidelijke of belemmerende regelgeving dan bedrijven die kapitaal- of gebruiksgoederen produceren.

Bedrijven in de metaalindustrie ervaren een gebrek aan een concrete markt vraag om circulair te ondernemen. Een mogelijke verklaring is dat er al veel sprake is van recycling in deze sector. De infrastructuur om afgedankte producten in te nemen en te verwerken is al goed ingericht. Deze bedrijven ervaren waarschijnlijk een gebrek aan concrete markt vraag om méér circulair te ondernemen. Daarnaast ontbreekt het bedrijven in deze industrie relatief vaak aan gebrek aan personeel met de juiste kennis of competenties.

Bijlage 1. Bedrijfskenmerken

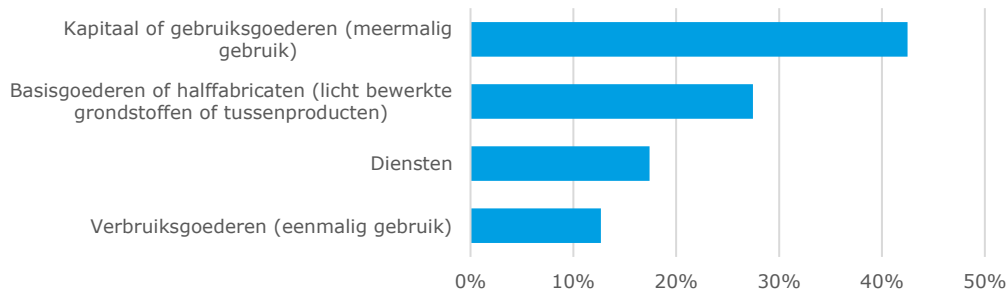
De meeste bedrijven die aan het onderzoek hebben deelgenomen opereren binnen de metaalindustrie (119), gevolgd door bedrijven werkzaam in de voeding- en genotmiddelenindustrie (53), machine-industrie (50) en meubelindustrie (45).

Type industrie waarin het bedrijf actief is

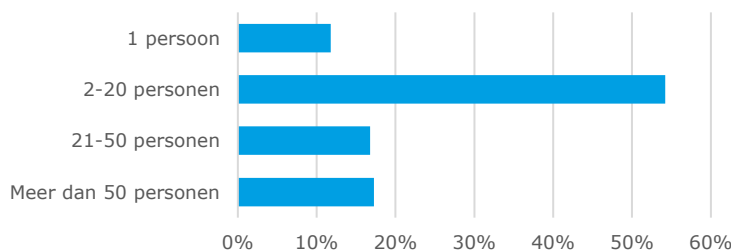
Bijna de helft van de productiebedrijven die hebben deelgenomen aan het onderzoek produceren kapitaal- of gebruiksgoederen (meermalig gebruik). Denk hierbij aan meubels, stofzuigers, etc. Ruim een kwart van de bedrijven produceert basisgoederen of halffabricaten en 17% levert diensten.

Type producten dat de bedrijven produceren

Verreweg de grootste groep bedrijven die hebben deelgenomen aan het onderzoek hebben 2 tot 20 werknemers in dienst (54%), gevolgd door bedrijven met meer dan 50 werkzame personen (17%), bedrijven met 21-50 werkzame personen (17%) en bedrijven met één werkzame persoon (12%).

Aantal werkzame personen

Twee derde van de deelnemende bedrijven bestaat al meer dan 20 jaar. Zeventien procent van de bedrijven is 11 tot 20 jaar geleden opgericht, gevolgd door 5 tot 10 jaar geleden (10%) en minder dan 5 jaar geleden (8%).

Leeftijd bedrijven

